

Lieta C-352/23 [Changu] ¹**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 7. jūnijs

Iesniedzējtiesa:*Administrativen sad Sofia-grad* (Bulgārija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2023. gada 29. maijs

Prasītājs pamatlietā:

LF

Atbildētājs pamatlietā:*Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite***Pamatlietas priekšmets**

Pamatlieta tika ierosināta, pamatojoties uz trešās valsts valstspiederīgā prasību, kas celta par lēmumu, ar kuru tika noraidīts viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums un tika atteikts bēgļa statuss un humanitārais statuss (alternatīvās aizsardzības statuss).

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek iesniegts saskaņā ar LESD 267. panta otro daļu un tas skar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (turpmāk tekstā – “Direktīva 2011/95”), 15. apsvēruma, kā arī 2. panta h) punkta un 3. panta, Eiropas Parlamenta un

¹ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (turpmāk tekstā – “Direktīva 2008/115”), 12. apsvērums un 14. panta 2. punkta, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 1., 4. un 7. panta interpretāciju. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek uzdots jautājums, vai ar iepriekš minētajiem noteikumiem ir saderīgs Bulgārijas tiesiskais regulējums, kas paredz iespēju nepiešķirt ārvalstniekam humanitāro statusu (kas Bulgārijas tiesībās atbilst alternatīvai aizsardzībai Direktīvas 2011/95 izpratnē) tad, ja viņš varētu būt pakļauts reālam riskam ciest būtisku kaitējumu, bet piešķirt to tad, ja pastāv “citi humāni iemesli”. Iesniedzējtiesa konkrēti vēlas zināt, vai ievērojamais ārvalstnieka uzturēšanās ilgums Bulgārijā 27 gadu garumā ir “humāns iemesls”, kas pamato humanitārā statusa (alternatīvā aizsardzība) piešķiršanu, ja ņem vērā, ka ārvalstnieks uzturas nelikumīgi, ka viņam netika izsniegti personu apliecinoši dokumenti un viņam uzturēšanās laikā pārsvarā nebija pietiekamu līdzekļu, lai nodrošinātu sev elementārās vajadzības – uzturu, personisko higiēnu un mājokli. Šajā sakarā arī rodas jautājums, vai valsts iestāžu bezdarbība, kuras šajā ilgajā laika periodā nav sakārtojušas ārvalstnieka statusu Bulgārijas teritorijā atbilstoši spēkā esošajām valsts tiesību normām, pārkāpj iepriekš minētos Hartas noteikumus.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95 (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu, 15. apsvērums, 2. panta h) punkts un 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ļauj dalībvalstij ieviest valsts tiesisko regulējumu, ar ko starptautisko aizsardzību piešķir līdzjutības vai humānu iemeslu dēļ, kam atbilstoši Direktīvas 2011/95 15. apsvērumam un 2. panta h) punktam (cita veida aizsardzība) nav saistības ar Direktīvas 2011/95 loģiku un garu, vai tomēr arī šādā gadījumā valsts tiesībās paredzētajai iespējai piešķirt aizsardzību “humānu iemeslu” dēļ ir jāatbilst starptautiskās aizsardzības standartiem, kā noteikts Direktīvas 2011/95 3. pantā?

2. Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115 (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 12. apsvērumā un 14. panta 2. punktā kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 1. un 4. pantu dalībvalstij ir noteikts obligāts pienākums izdot trešās valsts valstspiederīgajiem rakstisku apstiprinājumu, kas apliecina, ka viņi dalībvalstī uzturas nelikumīgi, bet vēl nevar tikt atgriezti?

3. Vai tādas valsts normatīvo aktu sistēmas gadījumā, kurā vienīgais noteikums, ar ko nosaka trešās valsts valstspiederīgā statusu “humānu iemeslu” dēļ, ir ietverts *Zakon za ubezhishteto i bezhantsite* (Likums par patvērumu un bēgļiem) (turpmāk tekstā – “ZUB”) 9. panta 8. punktā, šī valsts noteikuma, kas nav saistīts ar Direktīvas 2011/95 būtību un pamatojumu, interpretācija ir saderīga ar Direktīvas 2011/95 15. apsvērumu, kā arī 2. panta h) punktu un 3. pantu?

4. Vai Hartas 1., 4. un 7. pants Direktīvas 2011/95 piemērošanas mērķiem prasa pārbaudīt, vai trešās valsts valstspiederīgā ilgstošā nelegālā uzturēšanās dalībvalstī ir autonomas pamats starptautiskās aizsardzības piešķiršanai “primāru humāno apsvērumu” dēļ?

5. Vai dalībvalsts pozitīvais pienākums garantēt Hartas 1. un 4. panta ievērošanu ļauj plaši interpretēt valsts pasākumu, kas paredzēts ZUB 9. panta 8. punktā un pārsniedz Direktīvā 2011/95 noteikto starptautiskās aizsardzības loģiku un standartus, un vai attiecīgais dalībvalsts pienākums prasa sniegt tādu interpretāciju, kas attiecas tikai uz Hartas 1. un 4. pantā paredzēto absolūto pamattiesību ievērošanu?

6. Vai ZUB 9. panta 8. punktā paredzētās aizsardzības nepiešķiršana trešās valsts valstspiederīgajam prasītāja situācijā var nozīmēt, ka dalībvalsts neizpilda savus pienākumus, kas izriet no Hartas 1., 4. un 7. panta?

Starptautiskās tiesību normas

Konvencija par bēgļu statusu, kas tika pieņemta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā Apvienoto Nāciju pilnvaroto konferencē par bēgļu un bezvalstnieku statusu (turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”)

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija (turpmāk tekstā – “ECPAK”), 1., 3. pants un 8. panta 1. punkts

Eiropas Savienības tiesību normas un judikatūra

Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 1., 4. un 7. pants, kā arī 19. panta 2. punkts

Direktīva 2011/95, 15. apsvēruma, 2. panta h) punkts un 3. pants

– Direktīva 2008/115, 12. apsvēruma, 6. panta 4. punkts, kā arī 8. un 14. pants

Iesniedzējtiesa min Tiesas judikatūru attiecībā uz: jēdzienu “primāri humānie apsvērumi” – spriedums, 2014. gada 18. decembris, *M’Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452, 39. un 40. punkts); termiņu trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanai, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalstī – Tiesa, spriedums, 2022. gada 20. oktobris, *Centre public d’action sociale de Liège* (atgriešanas lēmuma atsaukšana vai apturēšana) (C-825/21, EU:C:2022:810, 50. punkts); trešo valstu valstspiederīgo pagaidu statusa esamības nepieļaujamību – spriedums, 2021. gada

3. jūnijs, *Westerwaldkreis* (C-546/19, EU:C:2021:432); dalībvalsts iestāžu vienaldzību, kas izraisa tādu attiecīgās personas situācijas lejupslīdi, kas nav saderīga ar cilvēka cieņu – spriedums, 2019. gada 19. marts, *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218, 92. punkts).

Valsts tiesību normas

Zakon za ubezhishteto i bezhantsite (Likums par patvērumu un bēgļiem, turpmāk tekstā – “ZUB”) – 1. pants, 8. panta 1. punkts, 9. panta 1. un 8. punkts, 29. pants, 40. panta 1. un 3. punkts, 76.a un 76.c pants

Zakon za chuzhdentsite v Republika Bulgaria (Likums par ārvalstniekiem Bulgārijas Republikā, turpmāk tekstā – “ZChRB”) – 9.e pants, 9.h panta 1. un 4. punkts, 10. panta 2. punkts, 14. panta 1. punkts un 5. punkta 1. apakšpunkts, 22. panta 1. punkts, 27., 28. un 44.b pants, šī likuma *Dopalnitelni razporedbi* (Papildu noteikumi) [1. panta] 16. punkts

Pravilnik za prilozhenie na Zakona za chuzhdentsite v Republika Bulgaria (Noteikumi par ZChRB piemērošanu) – 3. un 11. pants

Zakon za bulgarski telichni dokumenti (Likums par Bulgārijas personu apliecinošiem dokumentiem) – 14. panta 1. punkts, 55. panta 1. un 3. punkts, 57. pants

Īss faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītājs, Tanzānijas valstspiederīgais, bija nelikumīgi izceļojis no savas izcelsmes valsts un 1996. gadā ieceļojis Bulgārijā. Kopš tā laika prasītājs ir vairākas reizes mēģinājis nokārtot savu statusu Bulgārijā, 1997., 2004., 2006., 2007., 2008., 2009. (divi aizsardzības pieteikumi), 2012., 2014., 2017. un 2021. gadā secīgi iesniedzot kopumā vienpadsmit starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Viņa pieteikumi galvenokārt tika noraidīti ar pamatojumu, ka neesot pamata atzīt bēgļa statusu vai humanitāro statusu (alternatīvā aizsardzība).
- 2 Ņemot vērā, ka prasītājam nav personu apliecinošu dokumentu, viņš nevar nedz strādāt algotu darbu, nedz samaksāt par uzturu un mājokli. Viņš vairākas reizes ir ticis notiesāts par narkotisko vielu iegādāšanos un glabāšanu. Prasītājs norāda, ka viņu vairākas reizes esot aizturējusi policija un viņš trīs gadus esot pavadījis cietumā, kā arī noteiktu laiku – *Darzhavna agentsia za bezhantsite* (Valsts bēgļu lietu aģentūra, turpmāk tekstā – “DAB”) slēgtā patvēruma meklētāju uzņemšanas centrā. Prasītājam tika piemēroti vairāki administratīvi piespiedu pasākumi saskaņā ar ZChRB, lai viņu izraidītu un atgrieztu viņa izcelsmes valstī. Neviens no šiem pasākumiem netika izpildīts.
- 3 Tiesvedība iesniedzējtiesā tika uzsākta saistībā ar vienpadsmito starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kuru prasītājs iesniedza 2021. gada 13. aprīlī. Šajā

pieteikumā prasītājs apgalvoja, ka Bulgārijā nepastāvēt Tanzānijas vēstniecība, ka viņam, lai saņemtu Tanzānijas pasi, esot jānododas uz tuvāko šīs valsts vēstniecību, kas atrodas Berlīnē, ka viņam neesot līdzekļu, lai ceļotu uz turieni un, ka šāds ilgš ceļojums viņa veselības stāvokļa dēļ, kas esot pasliktinājies, apdraudētu viņa dzīvību. Prasītājs norādīja, ka viņš savā izcelsmes valstī nevarot saņemt ārstēšanās pakalpojumus, jo neesot iespējams piekļūt veselības aprūpes sistēmai. Viņš turklāt arī argumentēja, ka pusi savas apzinīgās dzīves viņš esot pavadījis Bulgārijā, integrējies Bulgārijas sabiedrībā un pārvaldot bulgāru valodu.

- 4 *DAB* kompetentā iestāde ar 2021. gada 29. aprīļa lēmumu atzina pieteikumu par nepieņemamu. Tā konstatēja, ka konkrētajā gadījumā neesot piemērojamas *ZUB* normas un prasītāju saskaņā ar procedūru, kas paredzēta *ZChRB*, *Direksia "Migratsia" kam Ministerstvo na vatreshniteraboti* (Iekšlietu ministrijas direkcija "Migrācija") vai Starptautiskajai Migrācijas organizācijai esot jāatgriež atpakaļ izcelsmes valstī.
- 5 Attiecīgais lēmums tika atcelts ar *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa) 2021. gada 25. novembra spriedumu. Šajā spriedumā tika konstatēts, ka prasītājam esot piemērojams neizraidīšanas princips, ja ņem vērā viņa izteikto apgalvojumu, ka ilgais ceļojums viņa veselības stāvokļa dēļ, kas esot pasliktinājies, tieši apdraudētu viņa dzīvību. Iepriekš minētā principa pārkāpums esot iemesls humanitārā statusa piešķiršanai, kas pamatojot arī aizsardzības pieteikuma pieņemamību.
- 6 Tam sekojošā administratīvā procedūrā atbildētājs, *Zamestnik-predsedatel na DAB* (*DAB* priekšsēdētāja vietnieks), 2022. gada 10. augustā pieņēma iesniedzējtiesā apstrīdēto lēmumu, ar kuru viņš atteicās atzīt prasītājam bēgļa statusu un piešķirt viņam humanitāro statusu, jo prasītājs neesot pierādījis, ka viņa gadījumā pastāv pamatotas bailes no vajāšanas vai reāls risks ciest būtisku kaitējumu. Atbildētājs lēma, ka pieteikumā norādītie personīgie iemesli saistībā ar prasītāja integrāciju Bulgārijas sabiedrībā neesot iemesls humanitārā statusa piešķiršanai un, ka apgalvoto integrāciju atspēkojot attiecībā uz prasītāju pieņemtie galīgie notiesājošie spriedumi.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 7 Prasītājs izvirza argumentu, ka viņa situācijai neesot piemērojamas *ZChRB* normas un vienīgā iespēja nokārtot viņa statusu esot - piemērot *ZUB* 9. panta 8. punktu, atbilstoši kuram "humanitāro statusu var piešķirt arī citu humānu iemeslu dēļ". Prasītājs jau gandrīz 27 gadus dzīvojot Bulgārijā un viņam esot tiesības uz privātās dzīves, cilvēka cieņas un Hartā nostiprināto pamattiesību neaizskaramību. Tiesiskais vakuums, kurā viņš atrodies, esot necilvēcīga un pazemojoša izturēšanās, pārkāpjot ECTK 3. pantu.
- 8 Atbildētājs apgalvo, ka prasība esot jānoraida, jo nav konstatēti apstākļi, kas varētu pamatot bēgļa statusa atzīšanu atbilstoši *ZUB* 8. panta 1. punktam – proti, nepastāvēt "pamatotas bailes no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko

uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ” –, kā arī nav konstatēti iemesli humanitārā statusa (alternatīvā aizsardzība) piešķiršanai atbilstoši *ZUB* 9. panta 1. punktam – proti, nekas neliecina, ka pastāvētu “reāls risks, ka tiks nodarīts būtisks kaitējums, tāds kā nāvēssods vai nogalināšana vai spīdzināšana, necilvēcīga pazemojoša izturēšanās vai sodīšana, vai nopietni draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā”. Atbildētāja ieskatā prasītāja statuss ir nosakāms saskaņā ar *ZChRB* normām.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 9 Iesniedzējtiesa uzskata, ka no lietas faktiskajiem apstākļiem attiecībā uz prasītāju faktiski neizriet nedz “pamatotas bailes no vajāšanas”, nedz “reāls risks ciest būtisku kaitējumu”. Iesniedzējtiesas ieskatā tas ir skaidrojams ar to, ka jautājums par pasākumiem, kas kompetentajām valsts iestādēm jāveic prasītāja sakarā, nav saistīts ar vajāšanu vai risku ciest būtisku kaitējumu iespējamās atgriešanās savā izcelsmes valstī gadījumā, bet gan tas ir saistīts ar prasītāja īpašo situāciju Bulgārijā.
- 10 Saistībā ar iespēju izsniegt uzturēšanās atļauju humānu iemeslu dēļ iesniedzējtiesa precizē, ka valsts tiesībās, it īpaši *ZChRB*, šāda iespēja nav paredzēta, pretēji Direktīvas 2008/115 6. panta 4. punktam, atbilstoši kuram “dalībvalstis var katrā laikā pieņemt lēmumu piešķirt atsevišķu uzturēšanās atļauju vai citu atļauju, kas dod tiesības uzturēties trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā, ar līdzjūtību saistītu iemeslu, humānu vai citu iemeslu dēļ”. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka Savienības tiesību sistēma neparedz dalībvalstīm pienākumu piešķirt uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā, tikai humānu iemeslu dēļ. Tā drīzāk ir dalībvalstu rīcības brīvība ieviest šādu iespēju.
- 11 Pēc tam, kad prasītājs vērā ņemamā laika periodā bija iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumus, lai viņam tiktu piešķirts patvērums vai humanitārais statuss (alternatīvā aizsardzība), viņš tiesvedībā iesniedzējtiesā lūdz piešķirt humanitāro statusu saskaņā ar *ZUB* 9. panta 8. punktu humānu iemeslu dēļ saistībā ar to, ka viņš ilgu laiku uzturas Bulgārijā bez personu apliecinošiem dokumentiem un šajā laikā viņam pārsvarā nebija līdzekļu uzturam un mājoklim. Iesniedzējtiesa uzskata, ka, ņemot vērā situāciju, kādā atrodas prasītājs, vienīgā iespēja nokārtot statusu atbilstoši Bulgārijas tiesību normām ir, piemērojot iepriekš minēto *ZUB* 9. panta 8. punktu, piešķirot prasītājam humanitāro statusu (alternatīvā aizsardzība) humānu iemeslu dēļ.
- 12 Tomēr iesniedzējtiesa nav pārliecināta, vai *ZUB* 9. panta 8. punkts ir saderīgs ar Direktīvu 2011/95 un it īpaši ar tās 15. apsvērumu, kā arī 2. panta h) punktu un 3. pantu. Saskaņā ar direktīvas 15. apsvērumu tā “neattiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kam atļauts palikt dalībvalstu teritorijā ne tādēļ, ka viņiem nepieciešama starptautiskā aizsardzība, bet pamatojoties uz

diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ”. Iesniedzējtiesas ieskatā no šīs direktīvas 2. panta h) apakšpunktā ietvertās “starptautiskās aizsardzības pieteikuma” definīcijas izriet, ka Savienības tiesības pieļauj iespēju, ka trešās valsts valstspiederīgais “nepārprotami [ne]pieprasa cita veida aizsardzību, kura ir ārpus šīs direktīvas darbības jomas un par kuru var iesniegt atsevišķu pieteikumu”.

- 13 Vienlaicīgi Direktīvas 2011/95 3. pantā ir paredzēts, ka “dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus standartus, lai noteiktu, kas kvalificējams kā bēglis vai persona, kura tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību, un noteiktu starptautiskās aizsardzības saturu, ciktāl šādi standarti ir saderīgi ar šo direktīvu”.
- 14 Ņemot vērā iepriekš minēto, iesniedzējtiesas ieskatā rodas jautājums, vai attiecīgie Direktīvas 2011/95 noteikumi pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas paredz piešķirt starptautisku aizsardzību “līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ” (direktīvas 15. apsvērums), nevis šajā direktīvā norādīto iemeslu dēļ, un otrādi, vai šādi aizsardzības piešķiršanai, kas notiek saskaņā ar direktīvas 3. pantu, ir jābūt saderīgi ar direktīvas noteikumiem.
- 15 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa, turpmāk tekstā – “VAS”) judikatūru jēdziens “citi humāni iemesli”, kas ir ietverts ZUB 9. panta 8. punktā, attiecas uz situācijām, kas atšķiras no šā panta 1. punktā minētajām situācijām, kurās ārvalstniekam draud tāds pats reāls risks ciest būtisku kaitējumu savai dzīvībai vai veselībai, atgriežoties savā izcelsmes valstī.
- 16 VAS savā judikatūrā uzskata, ka ZUB 9. panta 8. punkts piešķir īpašu aizsardzību, ko piemēro tikai izņēmuma gadījumos, kas ir saistīti ar ārvalstnieka situāciju viņa izcelsmes valstī un neaptver ekonomiskus, sociālus vai līdzjūtības iemeslus, kuri ir atkarīgi tikai no aizsardzību meklējošās personas gribas. Vairākos nolēmumos VAS ir apstiprinājusi humanitārā statusa piešķiršanu saskaņā ar 9. panta 8. punktu situācijās, kurās minētā tiesību norma tika piemērota īpašu iemeslu dēļ, kā, piemēram, nepilngadīgu bērnu labklājības aizsardzības, ģimenes vienotības saglabāšanas, aizsardzības pret vardarbību ģimenē nolūkā, humanitāras krīzes izcelsmes valstī dēļ u.tml.
- 17 Kas attiecas uz pārāk ilgo ārvalstnieka nelikumīgo uzturēšanos Bulgārijā tādā situācijā, kāda tā ir pamatlietā, šis apstāklis atbilstoši valsts judikatūrai nav iemesls atzīt bēgļa statusu un humanitāro statusu (alternatīvā aizsardzība).
- 18 Iesniedzējtiesas ieskatā tomēr rodas jautājums, vai izklāstītais ārvalstnieka uzturēšanās pārmērīgais ilgums, viņam uzturoties bez personu apliecinošiem dokumentiem un bez līdzekļiem uzturam un mājoklim, ir autonomi iemesli, lai piešķirtu starptautisko aizsardzību “primāru humāno apsvērumu” dēļ Tiesas 2014. gada 18. decembra sprieduma *M’Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452) 39. punkta izpratnē. Tiesa attiecīgajā 39. punktā ir norādījusi, ka “no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izriet, ka [...] lēmums izraidīt ar smagu fizisku vai

garīgi slimību sirgstošu ārzemnieku uz valsti, kurā šīs slimības ārstēšanas iespējas ir mazākas, nekā tās ir pieejamas minētajā valstī, izņēmuma gadījumos var radīt šaubas no ECPAK 3. panta viedokļa, ja pret minēto izraidīšanu vērstie humānie apsvērumi ir primāri (skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008. gada 27. maija spriedumu *N. pret Apvienoto Karalisti*, 42. punkts)”. Tomēr šī sprieduma 40. punktā Tiesa ir konstatējusi, ka fakts, ka šādā gadījumā ārvalstnieks nevar tikt izraidīts uz valsti, kurā nav atbilstošu ārstēšanās iespēju, “nenozīmē, ka ir viņam jāatļauj uzturēties dalībvalstī alternatīvās aizsardzības ietvaros [...]”.

- 19 Iesniedzējtiesa uzskata, ka prasītāja pasliktinājies veselības stāvoklis ir jāizskata saistībā ar neizraidīšanas principu, kas nostiprināts Ženēvas konvencijas 33. pantā un Hartas 19. panta 2. punktā, un ka varbūtējs šī principa pārkāpums var izvirzīt jautājumus par ECTK 3. panta un Hartas 4. panta piemērošanu, kas aizliedz necilvēcīgu un pazemojošu izturēšanos
- 20 Iesniedzējtiesa atsaucas uz 2021. gada 3. jūnija sprieduma *Westerwaldkreis* (C-546/19, EU:C:2021:432) 57. punktu, kurā Tiesa ir atzinusi, ka “gan Direktīvas 2008/115 mērķim, [...] gan šīs direktīvas 6. panta formulējumam būtu pretrunā pieļaut tādu trešo valstu valstspiederīgo pagaidu statusa esamību, kuri atrastos dalībvalsts teritorijā bez spēkā esošām uzturēšanās tiesībām vai uzturēšanās atļaujas, [...] bet attiecībā uz tiem nepastāvētu spēkā esošs atgriešanas lēmums”.
- 21 Turklāt tā atsaucas uz Tiesas 2022. gada 20. oktobra sprieduma *Centre public d'action sociale de Liège* (atgriešanas lēmuma atsaukšana vai apturēšana) (C-825/21, EU:C:2022:810) 50. punktu, atbilstoši kuram “[Direktīvas 2008/115] 8. pantā dalībvalstīm noteiktais pienākums šī panta 1. punktā paredzētajos gadījumos īstenot [trešās valsts valstspiederīgā, kurš nelikumīgi uzturas valstī] izraidīšanu ir jāizpilda cik vien iespējams drīz (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 6. decembris, *Achughbadian*, C-329/11, EU:C:2011:807, 45. punkts)”. Šī prasība netika izpildīta attiecībā uz prasītāju, kurš kopš savas ieceļošanas Bulgārijas teritorijā 1996. gadā līdz šim brīdim uzturas Bulgārijā, lai gan attiecībā uz viņu tika noteikti vairāki administratīvie piespiedu pasākumi, lai viņu atgrieztu izcelsmes valstī.
- 22 Iesniedzējtiesa min arī 2019. gada 19. marta spriedumu *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218), kura 92. punktā Tiesa norāda uz situāciju, kad “dalībvalstu iestāžu vienaldzības dēļ persona, kura pilnībā ir atkarīga no valsts atbalsta, neatkarīgi no savas gribas un personīgajām izvēlēm atrodas ekstrēmā nabadzībā, kas viņai neļauj apmierināt tās viselementārākās vajadzības, tostarp tādas vajadzības kā pabarot sevi, nomazgāties un atrast dzīvesvietu, un kas nodara kaitējumu tās fiziskajai vai garīgajai veselībai vai rada tādu viņas situācijas lejupslīdi, kura nav saderīga ar cilvēka cieņu (šajā ziņā skat. [ECT] spriedumu, 2011. gada 21. janvāris, *M.S.S. pret Beļģiju un Grieķiju*, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, 252.–263. punkts)”.

- 23 Iesniedzējtiesas ieskatā šajā sakarā rodas jautājums, vai ilgā laika periodā pastāvoša valsts iestāžu bezdarbība vai vienaldzība, kas attiecas uz trešās valsts valstspiederīgā statusa nokārtošanu Bulgārijas teritorijā atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām, ir Hartas 1., 4. un 7. panta, kā arī ECTK 3. un 8. panta pārkāpums.
- 24 Pēc iesniedzējtiesas skatījuma, situācija, kādā atrodas prasītājs, ir viņa pamattiesību, kas noteiktas Hartas 1., 4. un 7. pantā, neievērošana, jo viņš saskaras ar necilvēcīgu un pazemojošu uzturēšanos, ir aizskarta viņa cieņa un netiek ievērota viņa privātās dzīves neaizskaramība. Iepriekš minētie noteikumi tādā situācijā, kādā tā ir pamatlietā, nepieļauj, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas valstī un kura izraidīšana viņa prasības izskatīšanas dēļ praktiski ir apturēta, tiek liegta iespēja apmierināt viselementārākās vajadzības, proti, vajadzību pēc uztura, personiskās higiēnas un mājokļa.
- 25 Tādēļ iesniedzējtiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā ZUB 9. panta 8. punkts ir jāinterpretē plaši, tā piemērošanā ņemot vērā nevis Direktīvā 2011/95 paredzētos iemeslus alternatīvās aizsardzības piešķiršanai, bet gan ievērojot Hartā nostiprinātās pamattiesības.
- 26 Iesniedzējtiesa norāda, ka valsts tiesībās nav ietverts neviens noteikums, kas paredzētu trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas valstī, tiesības saņemt rakstisku apstiprinājumu par viņa situāciju, kā tas ir noteikts Direktīvas 2008/115 14. panta 2. punktā kopsakarā ar 12. apsvērumu. Pamatlietā izskatāmajā situācijā valsts “pacieš” prasītāja nesakārtoto statusu, pieļaujot viņa ilgo nelikumīgo uzturēšanos savā teritorijā, neizdodot rakstisku apstiprinājumu par viņa situāciju atbilstoši iepriekš minētajām šīs direktīvas normām.